

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 29. marraskuuta 2017
(OR. en)

14770/17

LIMITE

CFSP/PESC 1054
COARM 301

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 5696/17 CFSP/PESC 151 COARM 69

Asia: Sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä hyväksytyn neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP 8 artiklan 2 kohdan mukainen yhdeksästoista vuosikertomus

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä hyväksytyn neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP 8 artiklan 2 kohdan mukainen yhdeksästoista vuosikertomus sellaisena kuin tavanomaisten aseiden viennin työryhmä (COARM) on sen hyväksynyt.

**SOTILASTEKNOLOGIAN JA PUOLUSTUSTARVIKKEIDEN VIENNIN VALVONTAA
KOSKEVIEN YHTEISTEN SÄÄNTÖJEN MÄÄRITTÄMISESTÄ HYVÄKSYTYN
NEUVOSTON YHTEISEN KANNAN 2008/944/YUTP
8 ARTIKLAN 2 KOHDAN MUKAINEN
YHDEKSÄSTOISTA VUOSIKERTOMUS**

JOHDANTO

Tämä kertomus sisältää tilastoja, jotka koskevat tavanomaisille aseille myönnettyjä vientilupia ja toteutunutta vientiä EU:n jäsenvaltioista kalenterivuoden 2016 aikana. Se kattaa myös EU:n ja sen jäsenvaltioiden vuosina 2016 ja 2017 neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP¹ täytäntöönpanon puitteissa toteuttamat toimet niiden lisäksi, jotka on mainittu kahdeksansatoista vuosikertomuksessa.

Lisäksi kertomus sisältää joitain tietoja EU:n sisäisistä puolustukseen liittyvien tuotteiden siirroista, joihin sovelletaan yhteisön sisällä tapahtuvia puolustukseen liittyvien tuotteiden siirtoja koskevien ehtojen yksinkertaistamisesta annettua direktiiviä 2009/43/EY².

EU ja sen jäsenvaltiot ovat vuosien 2016 ja 2017 aikana jatkaneet sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä hyväksytyn neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP täytäntöönpanoa. Yhteinen kanta korvasi vuonna 2008 kesäkuusta 1998 voimassa olleet aseiden vientiä koskevat EU:n käytännesäännöt.

Seuraavat kolmannet maat ovat virallisesti ryhtyneet noudattamaan yhteisen kannan 2008/944/YUTP perusteita ja periaatteita: Albania, Bosnia ja Hertsegovina, entinen Jugoslavian tasavalta, Georgia, Islanti, Kanada, Makedonia, Montenegro ja Norja. EU:n ja yhteistä kantaa noudattavien kolmansien maiden välinen erityinen tiedonvaihtojärjestelmä on ollut käytössä vuodesta 2012.

¹ EUVL L 335, 13.12.2008, s. 99–103.

² EUVL L 146, 10.6.2009, s. 1.

Tehokkaan kansallisen asevientivalvonnan toteuttamisen ja yhteisen kannan 2008/944/YUTP perusteiden ja periaatteiden noudattamisen edistämistä valikoiduissa kolmansissa maissa jatkettiin tämän kertomuksen kattamalla ajanjaksolla antamalla neuvoston päätös (YUTP) 2015/2309³, jolla varmistettiin jatkotoimet neuvoston päätökselle 2012/711/YUTP⁴. Myös asekauppasopimuksen saattamista yleismaailmalliseksi ja sen täytäntöönpanoa koskevia EU:n tiedotustoimia lisättiin huomattavasti toteuttamalla neuvoston päätöksen 2013/768/YUTP⁵ ja sitä seuranneen neuvoston päätöksen (YUTP) 2017/915⁶ nojalla kyseisellä ajanjaksolla huomattava määrä toimia.

I NEUVOSTON YHTEISEN KANNAN 2008/944/YUTP TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Yhteisen kannan 2008/944/YUTP täytäntöönpano

Yhteinen kanta on laadittu aseiden vientiä koskevien EU:n käytännesääntöjen pohjalta, jotka se korvasi joulukuussa 2008. Siihen sisältyvät muun muassa vientilupahakemusten arviointiperusteet, valvonnan laajentaminen koskemaan aseiden välitystä, kauttakuljetuksia ja aineetonta teknologian siirtoa sekä tiukempien menettelyjen käyttöönotto jäsenvaltioiden vientipolitiikkojen lähentämisen edistämiseksi.

Jäsenvaltiot panevat yhteiseen kantaan sisältyvät säännökset täytäntöön kansallisissa vientivalvontajärjestelmissään, ja niiden on varmistettava, että niiden kansallinen lainsäädäntö ja hallinnolliset säännöt ovat yhteisen kannan mukaisia. Oheisesta taulukosta C käy ilmi, missä vaiheessa yhteisen kannan kansallinen täytäntöönpano on.

³ EUVL L 326, 11.12.2015, s. 56–63.

⁴ EUVL L 321, 20.11.2012, s. 62–67.

⁵ EUVL L 341, 18.12.2013, s. 56–67.

⁶ EUVL L 139, 30.5.2017, s. 38–48.

Epäämisilmoitukset ja neuvottelut

Yhteisen kannan mukaan luvan epäämisistä on ilmoitettava ja niistä neuvotellaan, kun jäsenvaltio tarkastelee toisen jäsenvaltion aikaisemmin epäämään toimitukseen verrattuna olennaisesti samankaltaista toimitusta. EU:n yhteisen kannan tarkistamisen tuloksena sähköiseen COARM-tietojärjestelmään lisättiin vuonna 2016 uusi toiminto, joka tukee tätä tiedonjakoa epäämisistä ja johon tallennetaan epäämisiä ja niihin liittyviä neuvotteluja koskeva EU:n keskustietokanta. Tähän sähköiseen järjestelmään tehtiin vuosien 2016 ja 2017 aikana muutoksia ja parannuksia, joiden tarkoituksena oli lisätä sen turvallisuutta ja mahdollistaa nopeampi ja tehokkaampi tiedonjako kaikille asevientivalvontaan liittyville kansallisille sidosryhmille. Järjestelmä on jo osoittanut lisäävänsä jäsenvaltioiden välistä avoimuutta tiettyihin lopullisiin määrämisiin ja loppukäyttäjien nähdessä.

Tähän kertomukseen liitetyn taulukon AI rivillä d on esitetty vuonna 2016 annetut epäämisilmoitukset määrämättäin ja puolustustarvikeluetteloluokittain. Taulukossa BI on kunkin jäsenvaltion aloittamien neuvotteluiden sekä vastaanottamien neuvottelupyyntöjen määrä ja taulukossa BII neuvottelujen määrä määrämaata kohti.

2. Käyttäjän opas

Käyttäjän opas on keskeinen väline, joka sisältää yhteenvedon sovituista ohjeista yhteisen kannan 2008/944/YUTP toimintaohjeiden täytäntöönpanoa ja perusteiden tulkintaa varten. Siihen viitataan yhteisen kannan 13 artiklassa.

Käyttäjän opas on laadittu tavanomaisten aseiden viennin työryhmässä (COARM), ja sitä päivitetään tarvittaessa. Sitä päivitettiin viimeksi heinäkuussa 2015, kun yhteisen kannan 2008/944/YUTP tarkistaminen oli saatettu päätökseen. Käyttäjän opas on ensisijaisesti tarkoitettu vientilupia myöntävien virkailijoiden käyttöön ja edistää siten käytännönläheisellä tavalla jäsenvaltioiden politiikkojen ja menettelyjen lähentämistä asevientivalvonnan alalla.

Oppaassa esitellään hyvät käytänteet yhteisen kannan 2008/944/YUTP perusteiden tulkintaa varten. Ne on kehitetty COARM-työryhmässä kansallisten parhaiden käytänteiden pohjalta ja ottaen huomioon muiden asiaan liittyvien sidosryhmien, myös kansalaisyhteiskunnan, lausunnot. Niiden tarkoituksena on saavuttaa suurempi yhdenmukaisuus jäsenvaltioiden kesken yhteisen kannan perusteiden soveltamisessa. Tämä saavutetaan muun muassa määrittelemällä tekijöitä, jotka on otettava huomioon tarkasteltaessa vientilupahakemuksia. Parhaat käytänteet on tarkoitettu lupia myöntävien virkailijoiden sekä muiden asianomaisten hallinnon osastojen ja virastojen virkailijoiden käyttöön. Päätöksentekoprosessissa hyödynnetään näiden virkailijoiden asiantuntemusta alueellisissa, oikeudellisissa, teknisissä sekä kehitykseen ja turvallisuus- ja sotilasasioihin liittyvissä kysymyksissä.

Opas on julkinen asiakirja, joka on saatavilla Euroopan ulkosuhdehallinnon verkkosivustolla⁷.

3. Tiedotus

Yhteisen kannan 11 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on *"pyrittävä kaikin tavoin rohkaisemaan muita sotilasteknologiaa tai puolustustarvikkeita vieviä valtioita soveltamaan tämän yhteisen kannan perusteita"*. Sekä EU että sen jäsenvaltiot jatkoivat vuosina 2016 ja 2017 tiiviisti omia tiedotustoimiaan, kuten tähän kertomukseen liitettyssä taulukossa D esitetään.

Useita alueellisia seminaareja, tutustumisvierailuja ja yksittäisiä avustustapahtumia järjestettiin 19. marraskuuta 2012 annetun neuvoston päätöksen 2012/711/YUTP ja 10. joulukuuta 2015 annetun neuvoston päätöksen (YUTP) 2015/2309 mukaisesti. Näiden päätösten täytäntöönpanosta vastasi Saksan liittovaltion talous- ja vientivalvontavirasto BAFA. Neuvoston päätöksen 2013/768/YUTP mukaisesti toteutettiin myös lisää alueellisia tiedotustoimia, räätälöityjä kansallisia avustusohjelmia ja yksittäisiä kertaluonteisia avustustyöpajoja, joilla tuettiin asekauppasopimuksen tehokasta täytäntöönpanoa ja saattamista yleismaailmalliseksi (lisätietoja jälkimmäisistä toimista kohdassa II.2).

⁷ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8465/arms-export-control_en

4. Poliittisen vuoropuhelun kokoukset

Poliittisen vuoropuhelun kokouksia asevientivalvontaan liittyvistä asioista järjestettiin vuosina 2016 ja 2017 säännöllisesti Norjan, Kanadan ja Yhdysvaltojen ja Ukrainan kanssa. Nämä poliittiset vuoropuhelut tarjosivat foorumin hyödylliselle keskustelulle yhteistä etua koskevista aiheista kuten tiettyjä määramaita koskevista vientipolitiikoista, sääntöjen noudattamisesta ja vientivalvonnasta sekä asekauppasopimusprosessista.

5. Euroopan unionin yhteisen puolustustarvikeluettelon päivittäminen

Yhteisen kannan 12 artiklan mukaisesti Euroopan unionin yhteisessä puolustustarvikeluettelossa esitetään viiteluettelo sotilastarvikkeista, joiden vientiä jäsenvaltioiden on valvottava. Luettelo on sama kuin EU:n sisällä tapahtuvan puolustukseen liittyvien tuotteiden kaupan helpottamisesta 6. toukokuuta 2009 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2009/43/EY⁸ sisältyvä luettelo.

Koska tämä kertomus sisältää tilastoja tavanomaisten aseiden viennistä EU:n jäsenvaltioista kalenterivuoden 2016 aikana, käsiteltävänä oleva yhteinen puolustustarvikeluettelo on se, jonka neuvosto hyväksyi 14. maaliskuuta 2016 ja jossa otetaan huomioon Wassenaarin järjestelyn vuoden 2015 täysistunnon hyväksymät muutokset järjestelyn ampumatarvikeluetteloon. Tämä yhteisen puolustustarvikeluettelon päivitetty versio julkaistiin 6. huhtikuuta 2016 EU:n virallisessa lehdessä C 122 (s. 1).

6. Aseiden välitys

Aseiden välityksen valvonnasta hyväksytyn yhteisen kannan 2003/468/YUTP 5 artiklan mukaisesti jäsenvaltiot ovat toteuttaneet erillisiä järjestelyjä myönnettyjä ja evättyjä välityslupia koskevien tietojen vaihtamiseksi. Lisäksi ne jäsenvaltiot, jotka edellyttävät välittäjiltä kirjallista lupaa toimia välittäjinä ja/tai ovat perustaneet rekisterin aseiden välittäjistä, ovat toteuttaneet erillisiä järjestelyjä rekisteröityjä välittäjiä koskevien asiaankuuluvien tietojen vaihtamiseksi. Tietoja EU:n jäsenvaltioiden myöntämistä ja epäämistä välitysluvista löytyy oheisesta taulukosta AIII.

Yksityiskohtaisia tietoja yhteisen kannan 2003/468/YUTP kansallisesta täytäntöönpanosta on oheisessa taulukossa C.

⁸ EUVL L 146, 10.6.2009, s. 1.

7. Vuoropuhelu sidosryhmien kanssa: Euroopan parlamentti, kansalaisyhteiskunta ja toimiala

Asevientivalvontaa koskeva vuoropuhelu Euroopan parlamentin kanssa käydään tavallisesti vuosittain jonkin Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) virkamiehen kuulemisen yhteydessä. EUH on myös vuosien 2016 ja 2017 aikana ollut säännöllisesti yhteydessä Euroopan parlamentin esittelijään asevientivalvonnan alalla ja vastannut merkittävään määrään parlamentin kysymyksiä, jotka liittyvät aseventtiin.

COARM-työryhmän tapaamiset valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa järjestettiin aiemman käytännön mukaisesti puolivuositain kaudella 2016–2017. Vuonna 2017 COARM-työryhmä kutsui yhteen kokoukseensa myös toimialan edustajia.

II ASEKAUPPASOPIMUS

1. Osallistuminen asekauppasopimukseen: osapuolten konferenssi

Kuten ensimmäisessä ja toisessa osapuolten konferenssissa (käsitelty edellisissä vuosikertomuksissa), EU ja sen jäsenvaltiot toimivat aktiivisesti myös kolmannessa osapuolten konferenssissa, joka pidettiin Genevessä 11.–15. syyskuuta 2017. Kolmannessa osapuolten konferenssissa, jonka puheenjohtajana toimi Suomen suurlähettiläs Klaus Korhonen, kannatettiin kolmen työryhmän sekä vapaaehtoisen rahaston ja sponsoriohjelman toiminnan vakiinnuttamista. Sovittiin, että työryhmät jatkavat pysyvinä työryhminä niille hyväksytyjen toimeksiantojen mukaisesti ja että järjestettäisiin uusi ehdotuspyyntö vapaaehtoisesta rahastosta rahoitettavia hankkeita varten. Konferenssi vahvisti vuosien 2017–2018 talousarvionsa ja pääsi yhteisymmärrykseen siitä, että sihteeristö voisi tarkastella eri vaihtoehtoja ylityöllistetyn sihteeristön taakan helpottamiseksi erityisesti vapaaehtoisesta rahastosta rahoitettavien hankkeiden hallinnoinnin osalta. Se päätti jatkaa työtä raportoinnin tehostamiseksi, erityisesti kansallisten raporttien määrän ja ajoituksen suhteen, ja tarkastella edelleen asekauppasopimuksen ja kestävä kehityksen tavoitteiden välisiä yhteyksiä. Konferenssi valitsi Japanin suurlähettiläänsä Nobushige Takamizawan vuonna 2018 pidettävän neljännen osapuolten konferenssin puheenjohtajaksi. Konferenssille oli ominaista osapuolten, tarkkailijoiden sekä kansalaisyhteiskunnan, toimialan ja tiedeyhteisön edustajien aktiivinen osallistuminen. Nyt kun sopimuksen rakenne ja prosessit ovat valmiita, osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tulevaisuudessa olisi kiinnitettävä huomiota sopimuksen tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja sen saattamiseen yleismaailmalliseksi.

2. Neuvoston päätökseen 2013/768/YUTP perustuva täytäntöönpanoa tukeva EU:n ohjelma

Asekauppasopimus tuli voimaan joulukuussa 2014, ja sillä on nyt 92 osapuolta. Sopimuksen haasteina ovat nyt sen saattaminen yleismaailmalliseksi ja tehokas täytäntöönpano osapuolten toimesta.

Näihin haasteisiin vastaamiseksi EU hyväksyi joulukuussa 2013 neuvoston päätöksen 2013/768/YUTP nojalla kunnianhimoisen ja konkreettisen täytäntöönpanoa tukevan ohjelman kolmansille maille. Ohjelman toteutti Saksan liittovaltion talous- ja vientivalvontavirasto BAFA, ja Saksan liittotasavalta osallistui sen rahoittamiseen. Sillä annettiin yhteensä 15 kolmannelle maalle kyseisen maan pyynnöstä apua aseiden siirtoa koskevien järjestelmien vahvistamisessa asekauppasopimuksen vaatimusten mukaisesti. Tarkempia tietoja EU:n ohjelman puitteissa vuosina 2016 ja 2017 toteutetuista toimista on oheisessa taulukossa D. Vuoden 2016 loppupuolella COARM-työryhmä pohti jatkoa neuvoston päätökselle 2013/768/YUTP. Marraskuussa 2016 päätettiin jatkaa EU:n tiedotustoimia kolmen vuoden ohjelmalla, jonka sekä BAFA että Expertise France (EF) toteuttaisivat. Neuvosto antoi 29. toukokuuta 2017 uuden neuvoston päätöksen (YUTP) 2017/915.

III ENSISIJAISET SUUNTAVIIVAT COARM-TYÖRYHMÄLLE LÄHITULEVAISUUTTA VARTEN

Hyväksymällä yhteinen kanta 2008/944/YUTP otettiin käyttöön tavanomaisten aseiden viennin valvontaa koskevan jäsenvaltioiden yhteisen lähestymistavan keskeiset tekijät. Vaikka yhteisen kannan hyväksyminen on edistysaskel, etenkin sen täytäntöönpanossa on vielä paljon tehtävää, kuten sen tarkistuksen yhteydessä todettiin. Ensisijaiset suuntaviivat lähitulevaisuutta varten ovat näin ollen seuraavat:

1. jatketaan yhteistyön tiivistämistä ja lähentymisen edistämistä sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin aloilla yhteisen kannan 2008/944/YUTP mukaisesti Euroopan unionin vientivalvontapolitiikan lujittamiseksi muun muassa EU:n jäsenvaltioiden välisellä tiedonvaihdolla epäamisilmoituksista ja asevientipolitiikoista;

2. saatetaan sähköisen COARM-tietojärjestelmän arviointi päätökseen ja jatketaan keskustelua järjestelmän lisätoiminnoista;
3. varmistetaan, että ne jäsenvaltiot, jotka eivät ole vielä tehneet niin, antavat asiaa koskevat kansalliset säännökset tai hallinnolliset määräykset, joilla pannaan täysimääräisesti täytäntöön:
 - yhteinen kanta 2003/468/YUTP aseiden välityksen valvonnasta;
 - yhteinen kanta 2008/944/YUTP sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä;
4. tuetaan edelleen asekauppasopimuksen tehokasta täytäntöönpanoa ja saattamista yleismaailmalliseksi erityisesti jatkamalla neuvoston päätöksen (YUTP) 2017/915 nojalla käynnistetyn täytäntöönpanoa tukevan EU:n ohjelman toteuttamista;
5. kehitetään edelleen tiedon ja parhaiden käytänteiden vaihtamista yhteistä kantaa 2008/944/YUTP noudattavien kolmansien maiden kanssa;
6. pyritään edelleen kaikkiin tavoin rohkaisemaan muita aseviejävaltioita soveltamaan tämän yhteisen kannan perusteita;
7. jatketaan Euroopan parlamentin kanssa käytävää vuoropuhelua ja kehitetään edelleen yhteyksiä kansalaisyhteiskuntaan ja teollisuuteen;
8. pyritään siihen, että kahdeskymmenes EU:n vuosikertomus aseviennistä viimeistellään ja julkaistaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa vuonna 2018.

**LYHYET KUVAUKSET EU:N YHTEISEN
PUOLUSTUSTARVIKELUETTELON LUOKISTA⁹**

ML1 Rihlattomat aseet, joiden kaliiperi on alle 20 mm, muut aseet ja automaattiaseet, joiden kaliiperi on 12,7 mm (0,50 tuumaa) tai vähemmän, ja niihin liittyvät lisälaitteet sekä niitä varten erityisesti suunnitellut komponentit

ML2 Rihlattomat aseet, joiden kaliiperi on 20 mm tai enemmän, muut aseet tai aseistus, joiden kaliiperi on enemmän kuin 12,7 mm (0,50 tuumaa), heittimet ja lisälaitteet sekä niitä varten erityisesti suunnitellut komponentit

ML3 Ampumatarvikkeet ja sytyttimen asetuslaitteet sekä niitä varten erityisesti suunnitellut komponentit

ML4 Pommit, torpedot, raketit, ohjukset, muut räjähteet ja panokset ja niihin liittyvät varusteet ja lisälaitteet sekä niitä varten erityisesti suunnitellut komponentit

ML5 Erityisesti sotilaskäyttöön suunnitellut tulenjohto- sekä niihin liittyvät hälytys- ja varoituslaitteet sekä niihin liittyvät järjestelmät, testaus-, suuntaus- ja vastatoimintavarusteet sekä niitä varten erityisesti suunnitellut komponentit ja lisälaitteet

ML6 Maakulkuneuvot ja komponentit

ML7 Myrkylliset kemialliset tai biologiset aineet, "mellakantorjunta-aineet", radioaktiiviset aineet, niihin liittyvät varusteet, komponentit ja materiaalit

ML8 "Energeettiset aineet" sekä niihin liittyvät aineet

ML9 (Pinta- ja vedenalaiset) sota-alukset, laivaston erikoisvarusteet, lisälaitteet, komponentit ja muut pinta-alukset

⁹ Luokkien kuvaukset kokonaisuudessaan sellaisina kuin neuvosto hyväksyi ne 14. maaliskuuta 2016 (2016/C 122/01) löytyvät sivulta [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1499171400953&uri=CELEX:52016XG0406\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1499171400953&uri=CELEX:52016XG0406(01))

- ML10 Erityisesti sotilaskäyttöön suunnitellut tai muunnetut "ilma-alukset", "ilmaa keveämmät ilma-alukset", "miehittämättömät ilma-alukset" ("UAV":t), lentokonemoottorit sekä "ilma-alusten" varustus, lisävarusteet ja komponentit
- ML11 Elektroniset laitteet, "avaruusalukset" ja komponentit, joita ei ole määritelty muualla EU:n yhteisessä puolustustarvikeluettelossa
- ML12 Suurnopeuksiseen liike-energiaan perustuvat asejärjestelmät ja niihin liittyvät varusteet sekä niihin erityisesti suunnitellut komponentit
- ML13 Panssarointi- tai suojarvarustus sekä suojarakenteet ja -komponentit
- ML14 'Erikoisvarustus sotilaskoulutukseen' tai sotilaallisten tilanteiden simulointiharjoituksiin, simulaattorit, jotka on erityisesti suunniteltu ML1 tai ML2 kohdassa tarkoitettujen ampuma-aseiden tai aseiden harjoituskäyttöä varten, ja niihin erityisesti suunnitellut komponentit ja lisälaitteet
- ML15 Erityisesti sotilaskäyttöön suunniteltu kuvaus- ja sen vastatoimivarustus ja niihin erityisesti suunnitellut komponentit ja lisälaitteet
- ML16 Taotut, valetut ja muut puolivalmiit tuotteet, jotka on erityisesti suunniteltu ML1–ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 tai ML19 kohdassa tarkoitettuihin tuotteisiin
- ML17 Eri laitteet, materiaalit ja "tiedostot" ja niitä varten erityisesti suunnitellut komponentit
- ML18 "Tuotanto"laitteet ja komponentit
- ML19 Suunnatun energian asejärjestelmät ja niihin liittyvät laitteet tai vastatoimintalaitteet sekä testimallit ja niihin erityisesti suunnitellut komponentit

ML20 Kryogeeniset ja "suprajohtavat" laitteet sekä niitä varten erityisesti suunnitellut komponentit ja lisälaitteet

ML21 "Ohjelmistot"

ML22 "Teknologia"
